

Boóc Ádám^[1]: Elméleti észrevételek a nemzetközi kereskedelmi választottbíróági ítéletek érvénytelenítése vonatkozásában (JK, 2019/9., 367-372. o.)

I.

Jelen tanulmányban a választottbíróági ítéletek érvénytelenítése tekintetében - nemzetközi aspektusban - kívánunk a teljesség igénye nélkül egyes elméleti észrevételeket összefoglalni, melyek adott esetben vagy a nemzetközi gyakorlat alapján kerültek megalkotásra, avagy mint korábban megfogalmazott elméleti feltételezések, a praxis által visszaigazolásra kerültek.

A választottbíróági eljárás közismert egyfokú jellegével szemben az érvénytelenítés a jogorvoslat egyfajta lehetőségét biztosíthatja a választottbíróági eljárás során született ítélettel szemben. Az érvénytelenítés tehát utolsó lehetséges lépésként, "utolsó mentsvárként" is értékelhető, mellyel az ítélettel elégedetlen fél jogorvoslatot kíván magának szerezni. Természetesen az nyilvánvaló, hogy az érvénytelenítés pontosan meghatározott okokhoz kötött, mely feltételek bekövetkezésének igazolása elsődlegesen az érvénytelenítési per felperesét terheli.[1]

A legtöbb állam választottbíróági törvényében szereplő érvénytelenítési ok - amennyiben az adott törvény az UNCITRAL Mintatörvényét (UNCITRAL Model Law on Commercial Arbitration) követi - a Mintatörvényben meghatározott okokkal, illetve a [New York-i Egyezményben](#) (A választottbíróági határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, New Yorkban 1958. június 10-én kelt Egyezmény) rögzített esetkörökkel egyezik, vagy azokhoz nagyon hasonló.[2]

Egyes jogrendszerekben - például az angol jogban - jellemzően a felek előzetes egyetértése esetén lehetséges az érvénytelenítés során kifejezetten az ítélet tartalmához kapcsolódó jogi kérdésben jogorvoslatot előterjeszteni (appeal on question of law), amely érdekes módon emlékeztethet bizonyos értelemben a klasszikus fellebbezés intézményére.[3] Érdemes megemlíteni, hogy például az egyiptomi jog - a Mintatörvénytől eltérően - érvénytelenítési oknak tekinti, amennyiben a választottbíróági ítélet nem felel meg annak a jognak, melyet a felek a jogvita elbírálásához kiválasztottak. Az egyiptomi választottbíróági törvény ezzel kapcsolatban az alábbiak szerint rendelkezik:

Article 53

1. An arbitral award may be annulled only:

d) If the arbitral award failed to apply the law agreed upon by the parties to govern the subject matter in dispute;[4]

Annak ellenére, hogy teljes mértékben érthető az a logika, hogy a két dokumentumban ([New York-i Egyezmény](#) és az UNCITRAL Mintatörvény) szereplő okok miért azonosak, a gyakorlatban ez igen nagy problémákat vethet fel, miként arra Albert Jan van den Berg egy, a vá-

- 367/368 -

lasztottbíróági ítélet érvénytelenítésének problémáját kritikusan elemző cikkében rámutat.[5]

Azon túlmenően, hogy az UNCITRAL Mintatörvényben és a [New York-i Egyezményben](#) szereplő érvénytelenítési okok lényegében azonosak, a [New York-i Egyezmény V. cikk 1. bekezdésének e\) pontja](#) kimondja, hogy:

1. A választottbíróági határozat elismerése és végrehajtása annak a félnek a kérelmére, akivel szemben azt érvényesíteni kívánják, csak abban az esetben tagadható meg, ha ez a fél annál az illetékes hatóságnál, amelynél az elismerést és a végrehajtást kéri, bizonyítja, hogy:

e) a választottbíróági határozat a felekre még nem vált kötelezővé, vagy annak az országnak illetékes hatósága, amelyben vagy amely jogának alkalmazásával a határozatot hozták, azt hatályon kívül helyezte vagy felfüggesztette.

A szabályozás alapján elmondható, hogy a [New York-i Egyezmény](#) szerint a választottbíróági határozat elismerésének és végrehajtásának gátját képezi, ha abban az országban, ahol a határozatot hozták (country of origin), vagy amelynek a jogát alkalmazták az eljárásban, az ítéletet érvénytelenítik. Így ebben az esetben a választottbíróági határozatot külföldön sem lehetséges végrehajtani.

II.

A country of origin vonatkozásában a Várady-Barceló-Mehren által írott kézikönyv egy lényeges problémára hívja fel a figyelmet:

"A further problem with the New York Convention criteria is their lack of clarity. In which country exactly is the award made (the country where arbitration takes place, or where the award is written, or maybe where the last signature is added if the text is circulated for signatures?"[6]

Miként Albert Jan van den Berg utal arra, mindez az időbeliség vonatkozásában is jelentős problémaként jelentkezhet. Példája szerint elképzelhető az, hogy egy nyertes választottbíróági eljárást követően a célszülő országban - vagyis az adós cég székhelyéül szolgáló országban - megindítják, majd adott esetben sikerre is viszik a végrehajtást, majd abban az országban, ahol a választottbíróági ítéletet hozták, kimondják az ítélet érvénytelenségét egy érvénytelenítési eljárásban.[7]

Különös figyelmet érdemel ebben a tekintetben a Dallah Real Estate and Tourism Holding Co. v. The Ministry of Religious Affairs, Government of Pakistan (2010) ügye. Ebben az ügyben a választottbíróági eljárást követően Angliában indították meg a végrehajtási eljárást, ahol a végrehajtási kérelmet elutasították azon az alapon, hogy nincs érvényes választottbíróági szerződés. Ugyanakkor néhány hónappal később Franciaországban a Legfelső Bíróság, a Cour de Cassation ezzel ellentétes eredményre jutott, hiszen az ítélet érvénytelenítése iránti keresetet elutasította.[8] Így a konkrét jogeset a teoretikus példával ellentétes, de mégis jól illusztrálja, hogy a végrehajtási eljárás megindítása és az érvénytelenítési kereset kezdeményezése - mely esetekben a [New York-i Egyezmény](#), illetve

a Mintatörvény által ihletett nemzeti választottbírósi jogszabályok alapján azonos feltételek kerülnek mérlegelésre - mennyire ellentétes eredményekkel zárulhat.

Röviden érdemes utalni arra, hogy a helyzetet adott esetben bonyolíthatja, ha az adott államok még részesei az [1961-es genfi választottbírósi egyezménynek](#) is, melynek [IX. cikkelyének első bekezdése](#) azt mondja ki, hogy az Egyezmény hatálya alá tartozó választottbírósi határozatnak valamely szerződő államban történt hatályon kívül helyezése csak abban az esetben nyújt alapot arra, hogy a határozat elismerését és végrehajtását egy másik szerződő államban megtagadják, ha a hatályon kívül helyezés abban az államban történt, amelyben vagy amelynek joga alapján a határozatot hozták, és a hatályon kívül helyezési ok az Egyezményben meghatározott ok kell, hogy legyen. Itt tehát az érvénytelenítési és elismerést és végrehajtást megtagadó okoknak egyfajta ekvivalenciájáról beszélhetünk a nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodás esetében a [Genfi Egyezmény](#) hatálya alatt, amely igen gondos jogalkalmazást kíván meg. Megjegyzendő, hogy a nemzetközi joggyakorlatban nagyon kevés olyan eset fordult elő, ahol a [Genfi Egyezmény IX. cikkelyét](#) kellett egy, a country of originben érvénytelenített ítéletre alkalmazni.[9]

Nagyon érdekes álláspontot foglal ebben a kérdésben a francia joggyakorlat, melyet Albert Jan van den Berg ismertet részletesen.[10] Mint ismeretes, a [New York-i Egyezmény 7. cikkelyének \(1\) bekezdése](#) kimondja, hogy

"A jelen Egyezmény rendelkezései a Szerződő Államok által választottbírósi határozatok elismerése és végrehajtása tárgyában kötött többoldalú, vagy kétoldalú megállapodások hatályát nem érinti és nem fosztják meg az érdekelt feleket attól az esetleges joguktól, hogy valamely választottbírósi határozatot annak az országnak a joga vagy szerződése által megengedett módon és mértékben használjanak fel, amely országban a választottbírósi határozat elismerését és végrehajtását kérik."

Ezt a lehetőséget, vagyis azt, hogy a részes tagállamok részére szabad az a lehetőség, hogy egy külföldön meghozott választottbírósi határozatot azon ország joga vagy

- 368/369 -

szerződése által megengedett módon és mértékben használjanak fel, amely országban a határozat elismerését és végrehajtását kérik, a francia jog az utóbbi időben igénybe is vette.

III.

A Norsolor SA v Pabalk Ticaret Limited Sirketi (1984) ügyben egy ICC választottbírósi eljárásra került sor, melyben Bécsben hoztak ítéletet és a választottbírósi testület a lex mercatoriát mint alkalmazandó jogot használta, mely fogalom megalkotása a választottbírósi eljárásban a francia Berthold Goldman nevéhez köthető.[11]

A bécsi Fellebbviteli Bíróság az ítéletet érvénytelenítette. A párizsi Fellebbviteli Bíróság megtagadta az ítélet végrehajtását a [New York-i Egyezmény V. cikkely \(1\) bekezdésének e\) pontja](#) alapján, hiszen az ítélet abban az országban, ahol meghozták, érvénytelenítésre került.[12] Goldman professzor nem értett egyet ezzel az ítélettel és írt egy véleményt az ügyről, melyben kifejtette, hogy az ICC ítélet nemzetközi, ekként nem integrálható az osztrák jogba, így az Franciaországban végrehajtható, figyelemmel a [New York-i Egyezmény VII. cikkelyének \(1\) bekezdésére](#). [13]

A francia bíróságok egy része elfogadta Goldman professzor érvelését, és például a PT Putrabali Adyamulia (Indonesia) v. Rena Holding and others (2007) ügyben az került kifejtésre, hogy egy nemzetközi választottbírósi ítélet, amely semmilyen nemzeti

jogrendhez nem köthető ("la sentence internationale, qui n'est rattachée à aucun ordre juridique étatique"), a nemzetközi igazság döntése, amelynek érvényességét annak az országnak a joga szerint lehetséges és kell meghatározni, ahol az ítélet elismerését és végrehajtását kérelmezik.[14]

Hasonló álláspont olvasható ki a Société Hilmarton Ltd v Société Omnium de traitement et de valorisation (OTV) (1994) ügyben hozott ítélet indokolásából.[15] Az ügy lényege röviden az alábbiak szerint foglalható össze.[16] Az OTV elnevezésű francia cégnek egy angol cég, a Hilmarton részére jutalékot kellett fizetnie azért, mert az OTV Algériában meg tudott kötni egy bizonyos szerződést. 1988. április 19-én az egyesbíróként eljáró választottbíró úgy gondolta, hogy a jutalék nem jár, mivel az algériai jog - amely nem a lex contractus volt - teljes mértékben megtiltotta a közvetítők részére a kifizetéseket ilyen körülmények között. Az OTV kezdeményezésére a választottbíró ítéletét Franciaországban 1990. február 27-én elismerték és végrehajtották. A Hilmarton ezzel párhuzamosan az ítélet érvénytelenítését kérelmezte Svájcban. Genf kanton törvényszéke 1989. november 17-én érvénytelenítette az ítéletet, melyet a Svájci Legfelső Bíróság 1990. április 17-én helybenhagyott. Ezt követően - figyelemmel a Franciaországban lezajlott eljárásokra - a párizsi Fellebbviteli Bíróságnak azzal a kérdéssel kellett foglalkoznia, hogy Franciaországban elismerhető és végrehajtható-e egy olyan választottbírói ítélet, melyet a meghozatal szerinti államban érvénytelenítettek.

A párizsi Fellebbviteli Bíróság szerint lehetséges az ítélet franciaországi elismerése és végrehajtása annak ellenére, hogy Svájcban az ítélet érvénytelenítésre került, egyebek mellett arra is hivatkozva, hogy a korabeli francia polgári eljárásjogi törvény egy ítélet végrehajtásának megtagadására olyan okot nem ismer, hogy az ítélet a meghozatal szerinti államban érvénytelenítésre került. A bíróság azt is hozzátette, hogy Franciaországban egy olyan ítélet elismerése és végrehajtása, melyet a meghozatal szerinti államban érvénytelenítettek, nem ellentétes a nemzetközi közrend francia koncepciójával.

Az ügyben a francia Legfelső Bíróság, a Court de Cassation 1994. március 23-án hozott ítéletet, melyben helybenhagyta a párizsi Fellebbviteli Bíróság döntését, egyben kimondva azt is, hogy a tárgybeli ítélet egy nemzetközi választottbírói ítélet, amely ekként nem integrálódott a svájci jogba, ezért sem ellentétes annak franciaországi elismerése és végrehajtása a nemzetközi közrenddel.

Miként Emmanuel Gaillard is utal rá, az indokolás nyitva hagyja azt, hogy vajon mik lehetnek a pontos feltételek a francia jog szerinti elismerésre olyan ítéletek vonatkozásában, melyek a meghozatal szerinti államban érvénytelenítésre kerültek. Ugyancsak az a kérdés is megválaszolatlan marad, hogy egy ítélet elismerése és végrehajtása a francia jog szerint minden esetben lehetséges-e, amennyiben az ítélet nemzetközinek minősül.[17]

Mindez tehát ama - a francia joggyakorlatban sem teljes mértékben elfogadott, több más jogrendszer által pedig erősen vitatott - értelmezést jelenti, hogy egy nemzetközi választottbírói ítélet esetében - amely ítélet

- 369/370 -

nemzetközi jellege miatt egy államhoz sem köthető - az ítélet elismerését és végrehajtását lényegében kizárólag azon ország joga szerint lehetséges megítélni, ahol az elismerést és végrehajtást kezdeményezik.

IV.

Emmanuel Gaillard a választottbíráskodás elméletével foglalkozó, magyarul is olvasható monográfiájában utal arra, hogy az USA - a francia felfogással szemben - korlátozóbb álláspontot foglal el, hiszen ismeretes olyan amerikai döntés is, mely szerint a választottbírói ítélet nem hajtható végre a többi szerződő államban, ha azt az ítélet meghozatalának helye szerinti állam hatóságai jogszerűen érvénytelenítették.[18] Ezen felfogás szerint a választottbíráskodás teljes mértékben beépül a székhely jogrendjébe, és a végrehajtás államának bíróságai számára maga a választottbírói ítélet csak annyiban létezik, amennyiben azt elismeri és elfogadja a székhely állama.

Gaillard álláspontját e kérdéssel kapcsolatban idézett monográfiájában az alábbiak szerint foglalja össze: "Azon felfogásnak, mely szerint a nemzetközi választottbíráskodás jogiságának forrása kizárólag a választottbírói székhelye szerinti jogrendben található, az a közvetlen következménye, hogy a székhely államában érvénytelenített választottbírói ítélet egyetlen más államban sem hajtható végre. A nemzetközi választottbíráskodás ezen felfogása értelmében a helyzet egyszerű: a székhely államában érvénytelenített ítélet megszűnt létezni, ezért sehol máshol nem részesülhet elismerésben.

A vesztfáliai felfogás ezzel ellentétes eredményre vezet. Mivel minden állam maga dönti el saját nézetei alapján, hogy mi számít érvényes választottbírói megállapodásnak, majd ezt követően érvényes választottbírói ítéletnek, nincsen elvi akadály annak, hogy az egyik államban érvénytelenített ítéletet egy másik államban elismerjék. Ez az eredmény se nem furcsább, se nem meglepőbb, mint az, amikor egy olyan ítéletet, melynek érvénytelenítése iránt a székhely államában nem indult eljárás, az egyik államban elismerik, egy másikban viszont nem. A [New York-i Egyezmény](#) kifejezetten számol ezzel az eshetőséggel, ugyanis minden szerződő fél állam számára lehetővé teszi, hogy felülvizsgálja a választottbírói ítéletet arról alkotott felfogása alapján, hogy az eljárás tárgyát képező vita választottbírói ítélet elé utalható-e, illetve, hogy a nemzetközi közrendből milyen következmények fakadnak.

A választottbírói jogrend létezését elfogadó felfogás ugyanerre az eredményre vezet. E felfogás szerint: mivel a választottbírói ítélet adott államban való elismerése és végrehajtása forog kockán, elegendő, ha az ítélet elszakad a székhely jogrendjétől, s így másutt még akkor is elismerhető lesz, ha a székhely államában érvénytelenítették. A végrehajtás államának bíróságai számára megnyugtató az a tudat, hogy a választottbírói ítélet a választottbírói jogrend része, vagyis önállóan létezik mindennemű állami elismeréstől függetlenül. Minden állam szabadon döntheti el az általa meghatározott szabályok alapján, hogy egy adott választottbírói ítéletet elismer-e, s ezt a szabadságát csak ez irányú nemzetközi kötelezettségvállalásai korlátozhatják." [19]

Az idézetben hivatkozott vesztfáliai modell az 1648-as Vesztfáliai Békeszerződés által létrehozott világrendre utal szimbolikusan. Gaillard ezzel kapcsolatban hivatkozik Arthur Taylor von Mehrenre, és a modell lényege akként foglalható össze, hogy a választottbírói ítélet kapcsán egyetlen szuverén államnak sincs kizárólagos joga arra nézve, hogy a többi államtól egy nemzetközi választottbírói ítélet elismerését és végrehajtását megtagadja, arról minden állam önállóan dönthet.[20] Ez más szavakkal kifejezve azt is jelenti, hogy egy nemzetközi választottbírói ítélet elismerését és végrehajtását azért, mert az ítélet meghozatalának államában érvénytelenítésre került, nem feltétlenül kell, hogy egy másik államban megtagadják. A [New York-i Egyezmény](#) ebben a vonatkozásban támpontként szolgálhat, hiszen kijelölheti azokat a határokat, melyek között az elismerés és végrehajtás kérdése általánosságban vizsgálható.

Álláspontom szerint a Gaillard által részletezett probléma lényege témánk vonatkozásában akként foglalható össze, hogy amennyiben egy választottbírói ítélet

érvénytelenítésére irányuló eljárás és egy elismerést, illetve végrehajtást kezdeményező eljárás egymással konkurál, akkor egy nem megfelelő jogértelmezés és joggyakorlat - e felfogás értelmében - veszélyeztetheti az önálló választottbírói jogrend létezését, a nemzetközi választottbíráskodás nemzetek feletti és ebben az értelemben ténylegesen nemzetközi jellegét.

Nyilvánvalóan lényeges kérdés az, hogy a választottbírói ítéletek érvénytelenítésére lehetséges egyes okokat egyes jogrendszerek eltérően értelmezik még akkor is, ha a választottbírói jogszabályok - a Mintatörvényből származtatható módon - lényegében egyezik, vagy nagymértékben hasonló. A választottbírói eljárás megfelelő levezetésével kapcsolatos érvénytelenítési ok vonatkozásában emeli ki például Martin Hunter és Alan Redfern híres tankönyve az alábbiakat:

"Thus, when a question arises as to whether or not an arbitration was conducted properly, each national court approaches the question from its own particular national standpoint. This is understandable, indeed inevitable, but it may

- 370/371 -

lead to difficulties. The arbitration proceedings may have been conducted by lawyers from different legal backgrounds, accustomed to different procedures and even perhaps a different legal etiquette."[21]

A neves tankönyv arra is utal, hogy az eltérő jogi kultúrákból érkező jogi képviselők olykor teljesen más eljárásrendhez vannak szokva és ennek megfelelően más módon is járhatnak el, így például a Common Law jogrendszeréből származó jogászok számára az teljes mértékben elfogadott, hogy a tanúkat a tárgyalás előtt maguk is kikérdezik, egyeztetnek velük, esetleg bizonyos nyilatkozatokat kérnek tőlük. Mindez más jogi kultúrákban megütközést kelthet, sőt akár a professzionális etikai szabályok megsértését is jelentheti.

A különféle jogrendszerekből és jogi kultúrákból érkező jogi képviselőkre a londoni nemzetközi választottbíróóság, a London Court of International Arbitration (LCIA) is figyelemmel van. Az LCIA valóban nemzetközi választottbíróóságnak tekinthető, hiszen lényegében minden kontinensről és számos államból érkeznek peres felek az LCIA választottbíróisége elé.[22] Az LCIA Eljárási Szabályzata tartalmaz egy mellékletet, melyben a jogi képviselők számára fogalmaz meg egyes, az eljárás során követendő és betartandó magatartásszabályokat. Ezek között olvasható az alábbi is:

"Paragraph 2: A legal representative should not engage in activities intended unfairly to obstruct the arbitration or to jeopardise the finality of any award, including repeated challenges to an arbitrator's appointment or to the jurisdiction or authority of the Arbitral Tribunal known to be unfounded by that legal representative."[23]

Az idézet értelmében a jogi képviselő nem működhet közre abban, hogy a választottbírói ítélet végleges mivoltát veszélyeztesse, beleértve azt is, hogy ugyanazon választottbíró ellen ismételt kizárási kérelmet adjon be, avagy vitassa a választottbíróóság joghatóságát, hatáskörét abban az esetben, amikor tudja, hogy a vitás alaptalan. Ezzel lényegében az érvénytelenítési eljárások visszaélészerű kezdeményezésének tilalma mint elvárás fogalmazódik meg a jogi képviselő számára, amely egyúttal azt is mutatja, hogy az alaptalanul kezdeményezett érvénytelenítés mennyire káros lehet a választottbírói eljárás integritására nézve.

V.

A nemzetközi közrend fogalma - akár az ún. eljárásjogi, akár az anyagi jogi közrendről beszélünk - sok tekintetben korhoz és korszakhoz is kötött, ennek megfelelően időben változó fogalmat is jelenthet. Példaként az ICC egy 1982-es ügyére, az ICC No. 2730, 1984, 914. sz. ügyre utalunk.[24] Az ügy lényeges elemei a következők voltak. Két korabeli jugoszláv cég és külföldi cégek között export- és importügyletek voltak folyamatban, de kiderült, hogy az ügyletek export része fiktív volt, és kizárólag arra voltak hivatottak, hogy lehetőséget adjanak a jugoszláv cégeknek arra, hogy - kijátszva a korabeli jugoszláv kötött devizagazdálkodási szabályokat - külföldi devizához jussanak. A választottbíróság, miután felismerte az ügylet valós tartalmát, azt először a jugoszláv jogba történő ütközés miatt nyilvánította érvénytelennek, majd azt is megállapította, hogy az a jó erkölcsbe is ütközik (contra bonos mores), az egyetemes morál sérelmét állapítva meg, mindezzel tulajdonképpen a közrendbe ütközést is kimondva. Látható, hogy a mai viszonyok között, ahol is egy demokratikus állami berendezkedés esetén nyilvánvalóan a szabad devizagazdálkodás az elfogadható és megfelelő szabályozási mód, egy ilyen jellegű szerződés közrendbe ütközéséről nehezen lehetne beszélni, talán éppen ellenkezőleg, a korlátozott és kötött devizagazdálkodás minősülne a nemzetközi vagy nemzetek feletti közrendbe ütközőnek.

A neves svájci professzor: Pierre Lalive tanulmányában - állást foglalva amellet, hogy nemzetközi, illetve nemzetek feletti közrend fogalom létezik - a nemzetek feletti közrend (transnational public policy) kettős, negatív és pozitív szerepéről szól. A negatív szerep akkor kerül alkalmazásra, amikor a nemzetek feletti közrend hivatkozásával elutasítunk valamilyen adott állam által előírt jogszabály alkalmazását, avagy éppen az adott állam által vallott nemzetközi közrend felfogás alkalmazását, mert az ellentétes a nemzetek feletti közrend által hordozott egyetemes értékekkel. A nemzetek feletti közrend pozitív szerepe esetén pedig éppen ezek a, nemzetközi közösség által közösen elismert és elfogadott értékek segítenek hozzá ahhoz, hogy a választottbíró az eljárás során a megfelelő döntésre jusson.[25] Természetesen ezek a szerepek - mutatis mutandis - a választottbírósági ítélet érvénytelenítésére nyitvaálló eljárásban is alkalmazásra kerülhetnek.

A fentiekből levonható az a következtetés is, hogy a nemzetközi választottbíráskodás dimenziójában valóban üdvös a nemzetközi vagy nemzetek fölötti közrendfelfogás alkalmazása.

- 371/372 -

Ezen közrendfelfogás esetében az eljárásjogi és anyagi jogi közrend fogalom szigorú distinkciója egyes esetekben némiképpen mesterségesnek tűnik. Ugyanakkor az is lényeges következtetés, hogy az egyetemes, sacrosanctus jogi értékek által körülbástyázott ordre public nemzetközi fogalmának meghatározásakor az egyes államok és jogi kultúrák jogi és erkölcsi beágyazódottságától mentes módon nemigen lehetséges eljárni. Megítélésem szerint ez nem csupán a közrend megsértése esetén, hanem lényegében a választottbírósági ítéletek érvénytelenítését eredményező további okok, körülmények vonatkozásában is teljes mértékben igaz.

Magyarországon 2018. január 1-je óta a választottbírósági eljárást új törvény, a választottbíráskodásról szóló [2017. évi LX. törvény \(Vbt.\)](#) szabályozza.[26] Jelenleg még a jövő kérdése az, hogy a választottbírósági ítéletek érvénytelenítésének hazai gyakorlata az [új Vbt.](#) alapján miként alakul, a magam részéről bízom abban, hogy a magyar gyakorlat formálódása során a jelen írásban vázlatosan ismertetett nemzetközi trendek adekvát módon kerülhetnek figyelembevételre. ■

JEGYZETEK

[1] A választottbírósági ítéletek érvénytelenítéséhez magyar nyelven lásd: Boóc Ádám: A választottbírósági ítéletek érvénytelenítése. Budapest, Patrocínium, 2018.

[2] A Mintatörvény és a [New York-i Egyezmény](#) részletes bemutatásához lásd: Pieter Sanders: Quo vadis arbitration? Sixty Years of Arbitration Practice. The Hague, Kluwer Law International, 1999.; A [New York-i Egyezményhez](#) magyar nyelven lásd különösen: Kecskés L. - Kovács K.: A választottbíráskodás XX. századi fejlődése a nemzetközi egyezmények és dokumentumok tükrében. In: Kecskés L. - Lukács J. (szerk.): Választottbírók könyve. Budapest, HVG-ORAC Kiadó, 2012. 74-81.

[3] Az angol választottbírósági jog vonatkozásában lásd különösen: Bruce Harris - Rowan Planterose - Jonathan Tecks: The Arbitration Act. 1996. Cornwall, Blackwell Publishing, 20074.

[4] Az egyiptomi törvény angol nyelvű változatát lásd: <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/eg/eg020en.pdf> (2017. 11. 08.)

[5] Lásd: Albert Jan van den Berg: Should the Setting Aside of the Arbitral Award be Abolished? ICSID Review (2014) 1-26.

[6] Lásd: Tibor Várady - John J. Barceló - Arthur t. von Mehren: International Commercial Arbitration. Minnesota, Thomson West, 1999. 626. o.

[7] Lásd ezzel kapcsolatban: Van den Berg: i. m. 7-8.

[8] Az ítélet szövegét lásd: http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=798 (2017. 11. 09.))

[9] Lásd ezzel kapcsolatban: Van den Berg: i. m. 13.

[10] Lásd: Van den Berg: i. m. 20.

[11] Lásd: Berthold Goldman: Frontières du droit et lex mercatoria. In: Archives de philosophie du droit (1964) 177-192. A lex mercatoria kapcsán magyar nyelven lásd: Vörös Imre.: A nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga I. Budapest, Krim 2004. 56.

[12] A választottbírósági ítéletek érvénytelenítéséhez a francia jogban lásd különösen: Emmanuel Gaillard - John Savage (eds.): Fouchard, Gaillard, Goldman on International Arbitration. The Hague-London-Boston, Kluwer Law International, 1999. 889.

[13] A Norsolor SA v Pabalk Ticaret Limited Sirketi (1984) szövegét lásd: http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=118 (2017. 12. 02.)

[14] A PT Putrabali Adyamulia (Indonesia) v. Rena Holding and others (Cour de Cassation, 0518.053 29, June 2007) ítélet teljes szövegét francia nyelven lásd: http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=176 (2017. 11. 13.)

[15] A Société Hilmarton Ltd v Société Omnium de traitement et de valorisation (OTV) (Cour de Cassation, 23 March, 1994 92-15.137) ügyben hozott ítélet teljes szövegét franciául lásd: http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=140 (2017. 11. 13.)

[16] Az ügy részletes bemutatását lásd: Gaillard-Savage (eds.): i. m. 21-23.

[17] Lásd: Gaillard: i. m. 23.

[18] A Termorio S.A. E.S.P. and LeaseCo Group LLC v. Electranta S.P. ügyet idézi: Emmanuel Gaillard: A nemzetközi választottbíráskodás jogának elmélete. (ford.: Korom Veronika - Metzinger Péter) Budapest, HVG-Orac Kiadó, 2013. 125.

[19] Lásd: Gaillard: i. m. 120.

[20] Lásd: Gaillard: i. m. 33-34.

[21] Lásd: Nigel Blackaby et al.: Redfern and Hunter on International Arbitration. London, Oxford Law, 2009. 602.

[22] Az LCIA 2016. évi ügyforgalma tekintetében lásd: <http://www.lcia.org/LCIA/reports.aspx> (2017. 11. 30.).

[23] Lásd: http://www.lcia.org//Dispute_Resolution_Services/lcia-arbitration-rules-2014.aspx#Annex: (2017. 11. 30.)

[24] Az ICC No. 2730, Clunet, 1984, 914. sz. ügy részletes bemutatását lásd. P. Lalive: Transnational or (Truly International) Public Policy and International Arbitration. In: Pieter Sanders (ed.): Comparative Arbitration Practice and Public Policy in Arbitration. ICCA Congress Series. New York, 1986 [http://www.lalive.ch/data/publications/58_-_Transnational_\(or_Truly_International\)_Public_Policy_and_International_Arbitration__in_Comparative_Arbitration_Practice_and_Public_Policy_in_Arbitration_1986.pdf](http://www.lalive.ch/data/publications/58_-_Transnational_(or_Truly_International)_Public_Policy_and_International_Arbitration__in_Comparative_Arbitration_Practice_and_Public_Policy_in_Arbitration_1986.pdf) (2017. 11. 20.).

[25] Lásd: Lalive: i. m.

[26] Az új magyar [Vbt.](#)-ről lásd: Bodzási B.: Az [új választottbíróági törvény](#) néhány újdonságáról. In: Bodzási Balázs (szerk.): Tanulmánykötet a Kereskedelmi Választottbíróaságról. Budapest, 2018. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 11-21.; Boóc Ádám.: Remarks on the New Hungarian Act on Arbitration from a Historical - comparative Perspective. Journal on European History of Law 2 (2018). 166-175.

Lábjegyzetek:

^[1] A szerző egyetemi docens, Károli Gáspár Református Egyetem (Budapest)